

Aktuell information

Under denna rubrik kommer vi i varje nummer av tidskriften att rapportera om aktuell forskning i området, kongresser och konferenser som ska äga rum eller som har ägt rum, personnotiser, samt annan aktuell och för rättssociologin relevant information. Vi vill härmed uppmana tidskriftens läsare att till redaktionen insända underlag för inlägg i denna sektion.

The Scandinavian Myth: Rattfyllerilagstiftningen i Frankrike

H. Laurence Ross, känd som den amerikanske rattfylleriforskare som avslöjade att det inte finns några bevis för att den skandinaviska (svenska och norska) rattfyllerilagstiftningen haft någon allmänpreventiv effekt och att tron på en sådan effekt kan likställas med myt och bygger på folktro och anekdoter, har tillsammans med **Richard McClea-**

ry och Thomas Epperlein i *Law and Society Review* (Vol 16 1981-82 No 3) presenterat resultaten av en utvärdering av Frankrikes rattfyllerilagstiftning, vilken trädde i kraft den 12 juni 1978.

I en "före-efter"-studie har författarna mätt en rad olika företeelser som de använder som indikationer på minskad konsumtion av alkohol i samband med bilkörning. De har funnit att lagen har blott kortsiktig allmänpreventiv effekt. Efter en period återuppstår den situation som rådde före lagens ikraftträdande.

Den franska rattfyllerilagstiftningen grundades på den s k skandinaviska modellen; lagstiftningen bygger på den norska rattfyllerilagen från 1935 och den svenska från 1941, och definierar i likhet med dessa rattfylleri utifrån alkoholhalten i blodet som fastställs enligt vissa givna vetenskapliga metoder. Den traditionella samhällsvetenskapliga modellen om allmänprevention utgör den bakomliggande tanken; en enkel stimulus-respons-psykologi som inne-

bär att man kan avskräcka individer från vissa beteenden om de vet att sådana beteenden blir upptäckta och kan medföra kännbara straff. Beteende och straff är i denna modell nära sammankopplade i tiden.

Ross säger sig alltid ha varit skeptisk till den skandinaviska rattfyllerilagstiftningens allmänpreventiva effekter, och när han konstaterar att det inte finns några vetenskapliga bevis på att lagstiftningen har sådana effekter får han stöd av **Johannes Andenæs**, känd auktoritet på teorier om individual- och allmänprevention inom straffrätt. Andenæs menar att forskningen på detta område är otillräcklig, och att man med rätta kan kritisera "the sacredness and smugness with which some Scandinavian sources treat the existing laws". Ross själv och hans medförfattare är dock inte skeptiska till den allmänpreventiva modellen per se. De menar att om man kan visa att den långsiktiga allmänpreventiva effekten uteblivit, bör man snarast återupprätta den kortsiktiga effekten med hjälp av de traditionella medlen här för, kort uttryckt att konfrontera befolkningen med ett hot som kännetecknas av visshet, stränghet och snabbhet ("certainty, severity and celerity"). Genom att under längre tid ständigt skapa uppmärksamhet kring hotet kan man kanske, enligt Ross et al, uppnå en långsiktig allmänpreventiv effekt.

För Frankrikes del föreslår forskartriön att myndigheterna demonstrerar de stora riskerna för upptäckt, såväl i information och propaganda som i form av aktiva polisiära insatser.

Det råder en viss motsättning mellan olika forskare rörande användningen av utvärderingsresultat inom området i förhållande till idéerna om allmänprevention. Skandinaviska forskare har funnit att rattfylleris-

ter i stor utsträckning är människor med ett allmänt alkoholproblem, med rattfylleri som endast ett uttryck för detta. Denna typ av potentiella rattfyllerister kan förmodas vara mindre mottagliga för den typ av åtgärder i syfte att öka den allmänpreventiva effekten som föreslås av Ross et al.

När vi nu i Sverige ska ändra på följdsreglerna för rattfylleriförseelser kan man fråga sig om idén att kategorisera rattfylleristerna uppkommit som ett svar på de forskningsresultat som redovisas ovan, eller om det är ett rent kostnadsrationellt argument som har nöden (den ekonomiska krisen) som moder.

Referenser

- Andenæs, J. "The Effects of Scandinavia's Drinking-and-Driving-Laws" in Hauge, R. (ed) *Drinking-and-Driving in Scandinavia* Scandinavian Studies in Criminology Vol 6, 1978. Oslo 1978
- Andenæs, J. "Straffutmaling i promillesaker" i *Lov og rett* 1982
- Carstensen, G. et al *Trafiknykterhet i Norden* Nordiska trafiksäkerhetsrådet 1982
- Klette, H. *Drinking-and-Driving in Scandinavia. With an Emphasis on the Law and its Effect* Conference Paper, Köln 1983
- Norström, T. "Drunken Driving: A Tentative Causal Model" in *Drinking-and-Driving in Scandinavia . . .* 1978
- Norström, T. *Studies in the Causation and Prevention of Traffic Crime* Stockholm 1981
- Ross, L. "Scandinavia's Drinking-and-Driving Laws: Do They Work?" in *Drinking-and-Driving in Scandinavia . . .* 1978
- Ross, L. *Deterrence of the Drinking Drivers. An International Survey* Washington DC, 1982

Ross, L., McCleary, R., Epperlein, T. "Deterrence of Drinking-and-Driving in France: An Evaluation of the Law of July 12, 1978" in *Law & Society Review* Vol 16 1981-82 No 3

Votey, H. "Scandinavian Drinking-Driving Control: Myth or Intuition?" in *The Journal of Legal Studies* Vol XI 1982

Rättsteori och vetenskapsfilosofi i Lund

Det är det juridiska ämnet Allmän rättslära som svarar för den löpande bevakningen av rättsfilosofin i Sverige, ja man kan säga bevakningen av innehållet i och utvecklingen av rättsvetenskapen överhuvudtaget. Under de senaste åren har forskare i Lund t ex haft möjlighet att träffa och diskutera rättsvetenskapliga och rättsfilosofiska problem med bl a **Aulis Aarnio**, Helsingfors, **Robert Summers**, Ithaca, **Jørgen Dalberg-Larsen**, Århus. Och nu har professorerna i Allmän rättslära i Lund, **Aleksander Peczenik** börjat förberedelserna för en internationell konferens i Lund, *Conference on Legal Theory and Philosophy of Science*, att avhållas den 11-14 december 1983. Det preliminära programmet presenteras i faksimil här intill. Vi noterar med eftertryck att sammanfattningar av papers ska vara insända senast den 15 september.

Från rättssociologiskt perspektiv känns det angeläget att här vidarebefordra professor Peczeniks åsikt att den kanske viktigaste uppgiften för konferensdeltagarna, och för den delen för alla forskare i området, är att göra en positionsbestämning för rättsvetenskapen idag, och för att klara det måste man finna nya vetenskapliga infallsvinklar. Här har rätts-sociologin mycket att bidra med, och

det gäller att få till stånd en kontinuerlig dialog.

En av konferensens "working groups" som vi gärna vill rekommendera är den som har som ordförande professorn i rättssociologi vid Freie Universität Berlin, **Hubert Rottleuthner**, och som behandlar just integrationen mellan rättsvetenskaplig och samhällsvetenskaplig forskning.

Filosofi i Helsingfors

Den 11 världskongressen för "Philosophy of Law and Social Philosophy" äger rum i Helsingfors mellan den 14 och 20 augusti 1983. Tema denna gång är "Philosophical Foundations of the Legal and Social Sciences". Vidare information kan rekvireras från IVR 83, Postbox 157, SF-00170 HELSINGFORS. Telefon Helsingfors 191 3115 eller 191 3822. Registrering upphör den 31 maj.

Rätt och samhälle i Denver

Mellan den 2 och 5 juni avhålls på Marriot Hotel i Denver, Col., Law & Society Associations årsmöte. Vi har för närvarande inga detaljer om programmet; för övrigt är vi ute i senaste laget för att göra reklam för evenemanget. Vi lovar emellertid att i senare nummer återkomma med en rapport från mötet.

Hitlers jurister . . .

Intressanta synpunkter på rättens och juristernas roll i Nazityskland framkom vid den västtyska sektionens av The International Association of Legal and Social Philosophy

Conference on Legal Theory and Philosophy of Science

Lund, December 11–14, 1983

Preliminary programme

Sunday, December 11

From 11 AM Registration
7 PM Dinner

Monday, December 12

9 AM Plenary Lectures with Discussion:

Recent Trends of Philosophy of Science – Bengt Hansson, Lund

Paradigms of Legal Research – Aulis Aarnio, Helsinki

Integration between Legal Research and Social Science – Kazimierz Opafek, Kraków

2 PM Working Groups:

Paradigms of Legal Research – Chairman Aart de Wild, Holland

Rationality in Legal Research – Chairman Robert Alexy, Göttingen

Integration between Legal Research and Social Science – Chairman Hubert Rottleuthner, (West) Berlin

Tuesday, December 13

9 AM Plenary Lectures with Discussion:

"Is" and "Ought", Epistemological Considerations – Hector-Neri Castañeda, Indianapolis

On Legal Data – Aleksander Peczenik, Lund

Goal Reasoning in the Law – Robert Summers, Ithaca, New York

Role of Coherence in Legal Justification – Neil MacCormick, Edinburgh

2 PM Working Groups continued

Wednesday, December 14

9 AM Plenary Lectures with Discussion:

Objectivity in Social Science – Göran Hermerén, Lund

Objectivity in Legal Research – Ota Weinberger, Graz

Legal Research, Hermeneutics and Social Theory – Werner Krawietz, Münster

2 PM Excursion

The Conference will take place in the Main University Building in the Park of Lundagård, Lund
Conference Language: English

Summaries of papers due September 15, 1983

I would like to participate in the Conference on Legal Theory and Philosophy of Science in Lund, December 11–14, 1983

Name and title .....

Institution .....

Mailing address .....

Please return this form to Professor Aleksander Peczenik,
Källarekroken 34,
222 47 Lund,
Sweden.

årsmöte i Berlin hösten 1982. Med anledning av 50-årsminnet av Hitlers och nazisternas "Machtübernahme" 1933 hade man valt att låta årsmötet handla om den egna yrkesgruppens roll för legitimeringen av det nationalsocialistiska systemet. Till sommaren utkommer en bok som redovisar de olika uppsatser som presenterades på mötet, men i väntan på detta kan vi rapportera att den rättspositivistiska synen inom rättsvetenskapen som dominerade efter kriget nu ses som ett konstlat sätt att använda den rättsfilosofiska läran om rättstillämparens roll i samhället. Dvs idén att lag är lag, och domaren följer bara lagstiftningen.

Det pågår en renässans inom västtysk rättsfilosofi som innebär att man söker sig tillbaka till naturrättens uppfattning av lagen, och som nu gör det möjligt att mera förutsättningslöst studera rätten och juristerna under perioden 1933-1945. Man diskuterade bl a rättsfilosoferna **C. Schmitt**, **E. Forsthoff** och **Erik Wolf** och deras bidrag till legitimeringen av de nationalsocialistiska idéerna. **Arthur Kaufmann** (München) talar om värdegemenskapen mellan nationalsocialismen och juristerna. **Hubert Rottleuthner** (Berlin) intresserade sig för hur juristernas vardagliga verksamhet såg ut, samt för hur informationen som förmedlades inom den rättsliga yrkesgruppen kunde ses som en möjlig förklaring till förstärkningen av den traditionella rättspositivistiska synen på rättens funktion. I olika arbetsgrupper diskuterades offentlig rätt och privat rätt och förhållandet mellan värde och politik i nationalsocialismen.

Klaus Marxen (Frankfurt/Hannover) presenterade ett försök att utveckla en teoretisk referensram av faktorer inom den traditionella straffrättsdogmatiken mot bakgrund av rättsfilosofins ställning 1933. Diskussionen inkluderade till och med ett inlägg av **Günther Stratenwerth** (Basel) om "Fascismen som liberalisms kris?".

Det finns flera andra inlägg av stort intresse, som presenteras i boken. Den kan beställas från:
Institut für Rechtssoziologie
Freie Universität Berlin
FB Rechtswissenschaften
Bolzmännstr 3
D-1000 BERLIN 33.

NSfK till Köpenhamn

Från och med januari 1983 och tre år framåt är professor **Ulla Bondeson**, Köpenhamn, ordförande i Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (NSfK). Rådets sekretariat flyttas därmed från Oslo till Kriminalistisk institut, Köpenhamn.

NSfK:s verksamhet innefattar publiceringen av nyhetsbrevet *Nordisk Kriminologi*. Nyhetsbrevet utkommer två gånger årligen och har till uppgift att bevaka inte bara kriminologisk forskning och nyutkommen litteratur i ämnet i Norden, utan också att presentera olika kriminologiska politiksituationer i de nordiska länderna. Den som är intresserad av att stå med på utsändningslistan kan vända sig till:

NSfK:s Sekretariat, Henning Koch
Kriminalistisk institut
Sct Pederstræde 19
DK-1453 København K.